

Farmaceut Pfizer onder druk: ‘Geef octrooi coronavaccin vrij’

De Amerikaanse farmaceut Pfizer zet duizenden levens op het spel door geen inzicht te geven in de wijze waarop zijn coronavaccin is ontwikkeld, zeggen deskundigen. Een deel van de Tweede Kamer eist actie tegen Pfizer.

Stephen Friedrichs 20-11-20, 03:00 Laatste update: 03:28

- **4**
-
-
-

Pfizer, dat deze week bekendmaakte een coronavaccin te kunnen leveren dat liefst 95 procent effectief is, wil niet afzien van zijn octrooibeschermering. Daarmee krijgt de Amerikaanse farmaceut het alleenrecht om het vaccin te produceren. Nederland heeft inmiddels 7,8 miljoen doses van het vaccin ingekocht bij de farmaceut.

Lees ook

-

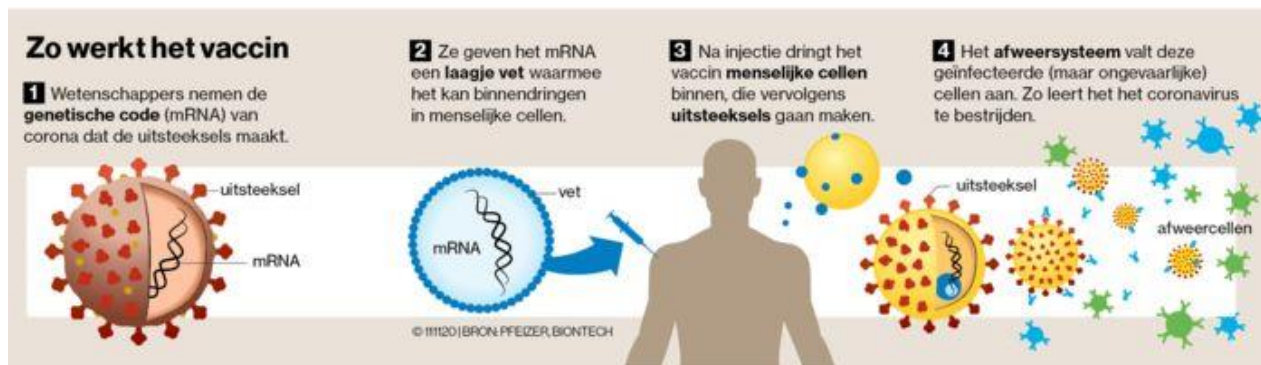
Coronavaccin van Pfizer blijkt voor 95 procent effectief

-

Megavaccinatieprogramma in de maak: 6,5 miljoen inentingen nodig voor ouderen en zieken

„De houding van Pfizer is heel kwalijk”, zegt Mark Jolink, octrooigemachtigde bij EP&C, het grootste octrooibureau van de Benelux. „Zeker omdat Pfizer heeft aangegeven dit jaar wereldwijd slechts 50 miljoen vaccins te kunnen produceren en volgend jaar te mikken op 1,3 miljard doses. Dit is bij lange na niet genoeg om aan de wereldwijde vraag te voldoen. Door alles in eigen hand te houden, is de productie vertraging enorm. In die tijd lopen miljoenen mensen corona op.”

© AD Graphics

‘Grote risico’s genomen met vaccin’

Binnen de farmaceutische industrie geldt een octrooi-aanvraag normaal gesproken als loon naar werken: een farmaceut investeert immers tijd en geld in een vaccin waarvan vooraf niet bekend is of het werkt. Volgens Pfizer-ceo Albert Bourla geldt dat ook voor zijn coronavaccin: „We zijn een commercieel bedrijf en hebben enorme financiële risico’s genomen met de ontwikkeling van ons vaccin.”

Pfizer zegt desgevraagd wel ‘kennis en expertise te willen delen met overheden en partners in de industrie’ maar te willen voorkomen dat ‘slechte individuen en instellingen profiteren van hiaten in de patenten en dat potentieel gevaarlijke namaakproducten de patiënt bereiken’.

Jolink wijst erop dat concurrent Moderna het octrooi op zijn vaccin wél vrijgeeft, in ieder geval voor zolang de corona-pandemie voortduurt: „Dat is de enige manier om zo snel mogelijk op grote schaal vaccins te kunnen produceren. Ik snap de houding van Pfizer ook niet zo goed: alle vaccins die zij op de markt brengen, raken ze toch wel voor een goede prijs kwijt. De vraag is nu immers zó groot.”

© AFP

Kritiek vanuit Tweede Kamer

Ook vanuit oppositiepartijen GroenLinks, PvdA en SP klinkt forse kritiek op Pfizer. GroenLinks-kamerlid Corinne Ellemeet kwam in april van dit jaar in de Tweede Kamer met een motie waarin de regering werd opgedragen van farmaceuten te eisen dat ze hun vaccinkennis openbaar zouden maken. De motie werd destijds unaniem aangenomen.

Ellemeet: „Natuurlijk, ik ben heel blij dat er een vaccin is; daarvoor verdient Pfizer ook lof. Maar het heeft er nu alle schijn van dat de farmaceuten toch weer hun goddelijke gang kunnen gaan en Pfizer het belang van winst boven gezondheid plaatst.”

Tweede-Kamerlid Corinne Ellemeet (GroenLinks). © ANP

Ellemeet onderzoekt hoe Pfizer toch gedwongen kan worden af te zien van het patent. „Dat kan bijvoorbeeld door middel van een dwanglicentie. Nu is dat een procedure waar maanden overheen gaan. Kostbare tijd die we tijdens deze crisis niet kunnen verliezen. In landen als Duitsland, Canada en Frankrijk zijn ze al bezig wetgeving daarop aan te passen, zodat zo'n licentie sneller verstrekt kan worden. Dat moet hier in Nederland ook kunnen, maar de regering lijkt geen actie te willen nemen.”

Het heeft er nu alle schijn van dat de farmaceuten hun goddelijke gang kunnen gaan en Pfizer het belang van winst boven gezondheid plaatst

Corinne Ellemeet, Tweede-Kamerlid GroenLinks

Volgens Ellen 't Hoen, een Nederlandse juriste die onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) adviseert, is zo'n dwanglicentie een goede stok achter de deur om weigerachtige farmaceuten toch mee te krijgen. De houding van Pfizer verdient zeker geen schoonheidsprijs, stelt ze. „Maar dat betekent niet dat de andere farmaceuten het per definitie beter doen. Zo heeft Moderna weliswaar beloofd hun octrooien niet af te dwingen, maar de techniek waarmee ze het vaccin produceren, houden ze net zo goed geheim.”

Vaccins voor Derdewereldlanden

De Zweeds-Britse farmaceut AstraZeneca lijkt in dezen een uitzondering, constateert 't Hoen. AstraZeneca ontwikkelt samen met de universiteit van Oxford een coronavaccin; de verwachting is dat ook zij op korte termijn kunnen leveren. „Het pleit voor ze dat AstraZeneca afspraken heeft gemaakt met producenten in derdewereldlanden, zodat ook daar snel vaccins geproduceerd kunnen worden.”

Octrooien zijn in de farmaceutische industrie overigens niets gekst. Sterker: ze zijn voor veel farmaceuten nodig om te overleven. Maar toch wringt de schoen in het geval van Pfizer, zegt 't Hoen. „Ze benadrukken telkens dat ze een commerciële partij zijn, waar geen cent overheidsgeld aan te pas is gekomen. Dat is feitelijk onjuist: het vaccin van Pfizer is ontwikkeld in samenwerking met het Duitse BioNTech. Laatstgenoemde is verantwoordelijk voor de vaccintechniek waar de octrooitechniek op rust. BioNTech heeft alleen al het afgelopen najaar bijna een half miljard euro aan subsidiegelden gekregen vanuit Duitsland en de Europese Investeringsbank.”

Het verbaast 't Hoen dat tijdens de gesprekken tussen de Europese Unie en de farmaceuten over de vaccin-deals niets is afgesproken over het delen van octrooien en kennis met de zogenoemde *WHO Covid-19 Technology Access Pool*. „Overheden financieren de ontwikkeling van deze vaccins en zouden daar de eis aan moeten verbinden dat de kennis die met het geld wordt ontwikkeld gedeeld wordt in het algemeen belang van de wereldbevolking.”

Bekijk onze video's over het coronavaccin...